

CONTRACTUL DE FACTORING – MODALITATE SPECIALĂ DE MOBILIZARE A CREAȘTELOR UTILIZATĂ DE INSTITUȘIILE DE CRÉDIT

Lect. univ. dr. Oana Ghișă
Lect. univ. dr. A. Calotă Ponea

Given its importance and permanent applicability which enhance commercial activities, the factoring contract has found its applicability both in international trading and in the financial offers of the credit institutions vowed to domestic business. The Law no. 469/2002, establishing several measures meant to uphold the contract's discipline, stated both the nature of the factoring contract and its features, restricting its range of applicability. The factoring contract has appeared in the banking practice as a variety of the banking credit. In the factoring account, are registered the amounts owed to the credit institution as a consequence of the commercial outstanding debts assigned to the bank by its clients.

1. Preliminarii. Contractul de factoring s-a evidențiat în principal în activitatea institușiiilor de credit ca având o natură duală pe de o parte ca modalitate creditare iar pe de altă parte ca modalitate de mobilizare a creaștelor în scopul preluării. În raport de importanța sa și de aplicabilitatea permanentă ce are un efect de fluidizare a activității comerciale, contractul de factoring și-a găsit aplicabilitatea atât la nivelul comerșului internașional dar și în ofertele de finanțare ale institușiiilor de credit adresate comercianșilor interni. Până în 2002 contractul de factoring a reprezentat pentru practica institușiiilor de credit din România doar o modalitate de preluare a creaștelor însoșită de o creditare la care se aplica un comision. Prin Legea nr. 469/2002, privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei contractuale, s-a statuat atât natura contractului de factoring dar și valenșele sale restrângându- i-se astfel sfera de aplicabilitate¹.

2. Definiție, natura juridica. În literatura juridică de specialitate s-au evidențiat mai multe definișii. Contractul de factoring este contractul prin care o persoană, numită aderent, care poate fi vânzător de bunuri sau furnizori servicii, cedează creaștele pe care le are împotriva cumpărătorilor săi unei alte persoane, numită factor, care se obligă să încaseze aceste creaște, subrogându-se în acest scop în toate drepturile pe care cedentul le are împotriva debitorilor săi²

¹ Legea nr. 469 din 9 iulie 2002, privind unele măsuri pentru întărirea disciplinei contractuale a fost publicată în M. Of. nr. 529 din 19 iulie 2002, cu modificările și completările aduse prin OUG nr. 112/2002 pentru modificarea alin. (1) al art. 5 din Legea nr. 469/2002 (M. Of. nr. 704/26.09.2002), aprobată cu modificări prin Legea nr. 647/2002 (M. Of. nr. 909/13.12.2002)

² J. Gerbier, Le factoring, ed. Dunod, 1970; M. Revers, Le factoring: un nouvelle methode de credit. Ed. Dunod, 1969, A. Bonnaud, le factoring, une nouvelle forme d'aide a l'exportation, „Revue Bsnque” octombrie 1964

Contractul de factoring este o convenție prin care o parte, cedentul denumit aderent, cesionează către cealaltă parte (instituție de credit sau un alt finanțator) denumita factor creanțe pe care le deține din activități comerciale fata de un debitor (client), în scopul finanțării de către factor integral sau parțial a activității aderentului, imediat sau la o data ulterior stabilită, în limita creanțelor cesionate³. În Legea nr. 469/2002 s-a conferit contractului de factoring o definiție menită să-i statueze natura sa specifică de mecanism de mobilizare a creanțelor:

Factoringul este contractul încheiat între o parte denumită aderent, furnizoare de mărfuri sau prestatoare de servicii, și o societate bancară sau o instituție financiară specializată, denumită factor, prin care aceasta din urmă asigură finanțarea, urmărirea creanțelor și prezervarea contra riscurilor de credit, iar aderentul cedează factorului cu titlu de vânzare creanțele născute din vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii pentru terți⁴.

În general factorul, prin contractul de factoring, își păstrează un drept de regres în sensul recuperării de la aderent a sumelor neîncasate de la debitor. Contractul de factoring este un contract a apărut în practica bancară ca o varietate a creditului bancar. În contul de factoring se înregistrează sumele datorate de instituția de credit în schimbul creanțelor comerciale cedate de clientela. Sumele ce reprezintă contravaloarea creanțelor cesionate către banca pot fi puse la dispoziția titularului contului de factoring respectiv aderentului, imediat sau după încasarea creanțelor conform convenției. Factoringul permite astfel aderentului să continue activitatea comercială în situația în care are permanentă nevoie de lichidități factorul preluând riscul de neplata de către debitor a sumelor⁵.

În practica bancară însă factorul caută permanent să-și acopere eventualele daune suferite din neplata în termen a debitelor, obligând aderentul să depună garanții suplimentare (depozite colaterale, ipoteci sau gajuri) denaturându-se astfel caracterul contractului de factoring acesta transformându-se într-un contract de credit. De asemenea, instituțiile bancare caută, tot în scopul de a-și proteja interesele, să finanțeze numai parțial aderentul, în proporții de maxim 80% din valoarea creanței. În general, în cazul contractului de factoring se aplică prevederile referitoare la cesiunea de creanță,⁶ în schimb, în practică se cere notificarea expresă și în funcție de solicitarea factorului și acceptarea de către debitor a cesiunii în vederea obținerii de către aderent a sumelor ce urmează a fi gestionate prin contul de factoring

În cazul Băncii Comerciale Române se solicită ca pe fiecare factura emisă de aderent către debitor să apară mențiunea: Prezenta factura este cesionată în favoarea Băncii Comerciale Române care este îndreptățită să primească contravaloarea acesteia. Plata se face în favoarea Băncii Comerciale Române

---

³ A. Calotă Ponea, Contractul de Factoring, în Revista de Științe Juridice a Facultății de Drept "N. Titulescu" Craiova nr. 30/2004

⁴ Art. 6 pct. (2) din Legea nr. 469/2002

⁵ T. R. Popescu, Dreptul comerțului internațional, ed. Didactica și pedagogică, 1983

⁶ se utilizează cesiunea de creanță în legislațiile următoare: belgiana (art. 1690 c. civ. modificat); italiana (art. 1260-1267 c. civ.); luxemburgheză (art. 1690 c. civ.); olandeză (art. 668 și urm.); engleza (section 136 din Law of Property act 1925); S.U.A. (section 9 din Uniform Commercial Code)

menționându-se la detalii de plata numărul facturii și emitentul acesteia. Orice reclamație și orice litigiu în legătura cu aceasta factura va fi anunțată imediat către B.C.R. Astfel pentru fiecare titlu de creanță prin aceasta formulă se realizează notificarea debitorului cu privire la cesiunea convenita între aderent și factor. La acest contract participă, așadar, trei persoane: aderentul, factorul și clientul debitor.

Aderentul este un producător-vânzător de mărfuri, ori un executant de lucrări sau un prestator de servicii care își execută prestațiile asumate față de clienții proprii dar, în loc să aștepte sau să urmărească obținerea contraprestației corespunzătoare, încasează contravaloarea lor de la factor căruia îi cedează creanțele exprimate în facturi ori copii de pe acestea;

Factorul este, de regulă, o instituție financiară care cumpără de la aderent creanțele pe care acesta le are față de clienții săi, creanțe exprimate în facturi sau copii de pe acestea, plătindu-i contravaloarea, urmând ca la scadență să încaseze prețul de la clienți. În vederea încasării prețului de la clienți, factorul ca efect al cumpărării creanțelor se subrogă în toate drepturile ce aderentul le are față de clienți. Factorul încasează de la aderent un comision și își asumă riscul de trezorerie (riscul insolvabilității clienților).

Clientul este cumpărătorul mărfii, ori beneficiarul lucrării executate sau serviciului prestat de aderent și, în loc să-și execute contraprestația (prețul) la care s-a angajat față de aderent, îl achită la scadență, dar nu aderentului, ci factorului căruia aderentul i-a cedat creanțele.

Atunci când operațiunea se realizează pe plan internațional, ia parte și o a patra persoană, factorul la import, căreia factorul inițial (factorul la export) îi cedează creanțele care fuseseră vândute de aderent.

Operația juridică complexă de factoring este internațională atunci când intervine între un aderent exportator, dintr-un stat și clienții importatori din alt stat, la operație participând doi factori: *factorul de export* (factorul aderentului exportator). Este factorul care cumpără creanțele pe care aderentul exportator le are asupra clienților importatori din străinătate (cumpărători de mărfuri, beneficiari de lucrări și servicii). Acest factor se subrogă în drepturile aderentului exportator și cedează creanțele respective factorului de import, contra plătitor (adică factorului importatorului); *factorul de import*, este factorul care, preluând proprietatea creanțelor de la factorul de export, va plăti acestuia contravaloarea prestațiilor, reținând comisionul convenit, urmărind ca la scadență, el să fie acela care realizează creanțele (încasează datoriile) de la importatori. De asemenea, factorul la import suportă riscul insolvabilității debitorilor și al întârzierii plăților.

3. Felurile factoringului. În raport de momentul achitării creanțelor încorporate în facturi de către factor aderentului, factoringul se clasifică în: *factoring tradițional* (old line factoring) în care: factorul plătește creanțele primite de la aderent în momentul primirii lor (mai înainte, deci, ca el să ajungă la scadență); operația preponderentă este creditul; cesiunea de creanță are loc la data nașterii ei.

factoring la scadență (maturity factoring) în care: factorul plătește creanțele primite de la aderent, nu în momentul primirii, ci în momentul scadenței lor;

obligația preponderentă nu este creditul ci garantarea lui; cesiunea de transmitere nu la data nașterii creanței ci la data când creanța devine exigibilă.

4. Caracterele contractului de factoring. a) oneros întrucât factorul percepe pentru fiecare operațiune de factoring un comision de finanțare la valoarea plafonului stabilit între factor și aderent (de regulă la nivelul finanțării pe termen scurt) și un comision de factoring stabilit de comun acord cu aderentul;

b) cu executare succesivă în general stabilindu-se un plafon între factor și aderent, acesta din urmă cesionează primului creanțele pe care le are asupra debitorului în cuantumul respectiv, creanțe dovedite de regulă prin facturi acceptate de debitor

c) sinalagmatic în sensul că ambele părți își asumă obligațiile reciproce pe toată perioada de derulare a contractului de factoring.

d) consensual în sensul că presupune validitatea consimțământului; acordul de voințe al părților contractante. În practică nici o bancă nu va încheia un contract de factoring decât în forma scrisă.

e) este un contract de adeziune factorul având tendința permanentă de a determina existența contractului de clauze iminente fără de care finanțarea nu s-ar putea realiza, clauze la care aderentul achiesează fiind constrans de necesitatea permanentă de lichiditate

f) este un contract accesoriu existența acestuia fiind determinată de raporturile preexistente dintre aderent și debitor, raporturi din care iau naștere creanțele ce sunt cesionate în favoarea factorului.

5. Efectele contractului de factoring. Efectele contractului de factoring trebuie privite sub două aspecte atât între părțile contractante cât și față de terți ca și în cazul cesiunii de creanță. **Între părți** efectele sunt: 1. Transmiterea dreptului de creanță din patrimoniul aderentului în patrimoniul factorului, creanța se transmite așa cum s-a aflat în patrimoniul aderentului păstrându-și natura dar garanțiile depuse de debitor cu privire la îndeplinirea obligației nu sunt preluate de factor care astfel nu poate exercita decât un drept de regres împotriva aderentului. Creanța se transmite la valoarea ei nominală.

2. Novată subiectivă realizându-se prin schimbarea debitorului obligației inițiale, astfel debitorul este eliberat de plată sumelor față de vechiul creditor dar ca efect al novatei este obligat față de noul creditor dobânditor al creanței.

3. Obligația de garanție pe care factorul o solicită în scopul recuperării creanței de la aderent putându-se îndrepta împotriva acestuia în situația în care debitorul nu achită debitele asigurându-se astfel de recuperarea sumelor cu care a finanțat operațiunea de factoring.

4. Evidența operațiilor de factoring cade în sarcina factorului. Pentru realizarea unei evidențe corespunzătoare factorul va deschide acele conturi pe care le va considera necesare și va organiza acele forme de evidență suficiente pentru realizarea înregistrării și efectuarea operațiilor

5. Dreptul factorului de a percepe comisionul de factoring și în anumite cazuri pe cel de finanțare

Astfel, pentru operațiunile înscrise în contul de factoring gestionat de factor acesta are dreptul de a percepe comisioanele prevăzute contractual precum și orice alte cheltuieli ocazionate de gestionarea contului.

Fata de terti contractul își produce efectele, le este opozabil numai atunci când se realizează notificare și în anumite cazuri când factorul solicită acceptarea de către debitor a cesiunii realizate prin contractul de factoring și de asemenea prin menționarea pe facturile emise de către aderent către debitor ca acestea sunt cesionate în favoarea factorului⁷.

6. Încheierea contractului de factoring. De regulă, contractul de factoring se încheie pe durata contractelor dintre aderent și debitor în urma executării lor născându-se creanțele ce sunt cesionate factorului.

Există și situația în care între aderent și factor se stabilește un plafon de finanțare prin contractul de factoring, în acest caz contractul de factoring se încheie pe o perioadă de un an, termenul putând fi prelungit prin acordul părților.

7. Incetarea contractului de factoring. Incetarea contractului se realizează în condițiile specificate de părți în contractul de factoring. Incetarea se realizează prin acordul părților dar se permite și denunțarea unilaterală atunci când între părți s-a stabilit un plafon pentru a se evita calcularea de către factor a unor cheltuieli suplimentare intervenite în gestionarea contului de factoring și în situația în care aderentul renunțând la raporturile contractuale pe care le are cu debitorul nu ar mai putea să utilizeze sumele din plafonul convenit cu factorul.

8. Dreptul de regres. În general, factorul își păstrează un drept de regres în sensul recuperării de la aderent a sumelor neîncasate de la debitor. Factorul are un drept de regres contra aderentului în conformitate cu dispozițiile codului civil, în anumite condiții stabilite contractual de regulă stabilindu-se între părți termenul de exercitare a acestui drept⁸.

9. Funcțiile contractului de factoring. a. Este un mijloc de finanțare pe termen scurt. Prin intermediul acestui contract, aderentul transmite creanțele sale unei alte persoane, realizând o încasare imediată a valorii nominale a facturilor,

---

⁷ Astfel în relațiile comerciale internaționale operațiunile de factoring se realizează cu greutate datorită diversității de legislații naționale, astfel: cu dacă într-o țară s-a efectuat o cesiune de creanță prin transmiterea facturilor prin gir, aceasta nu va fi opozabilă unui debitor cedat dintr-o țară în care legea cere ca notificarea debitorului cedat să se facă prin act autentic

⁸ În S.U.A., Codul Comercial a creat, în favoarea factorului, un privilegiu care, înscris într-un registru, îi dă factorului drepturi ce-l feresc de a veni în concurență cu creditorii aderentului aflat în faliment; în plus, factorul are un drept de urmărire asupra oricărei marfi refuzate de către cumpărător și drept urmărire marfa respectivă nu intră în masa bunurilor aderentului falit, masa asupra careia creditorii își vor realiza creanțele lor.

ceea ce îi permite să aibă capitalul necesar pentru continuarea afacerilor sale. În această situație factorul apare față de aderent ca un finanțator.

b. Este un instrument de gestiune comercială care s-a impus prin simplificarea evidențelor și contabilității deoarece aderentul nu trebuie să se mai ocupe de încasarea facturilor e la un număr mare de clienți, ci primește valoarea acestora de la factor, cu consecința unor economii directe în sensul că gestiunea unor facturi numeroase se reduce la ținerea unui singur cont și, pe de altă parte, sporește eficiența economică, aderentul având posibilitatea de a concentra asupra activității sale: producția și comercializarea.

10. Avantajele contractului de factoring. Contractul comercial internațional de factoring prezintă numeroase și importante avantaje. În cazul aderentului: obține o încasare imediată și irevocabilă a valorii nominale a facturilor; riscul factorului pentru neplată este o garanție pentru aderent; gestiunea contului „clienți” se ține de factor; se scurtează ciclul de rotație a fondului de rulment, ceea ce implică mărirea cifrei de afaceri; aderentului îi rămân doar două obligații: a. să plătească comisionul; b. să garanteze existența creanței. În cazul factorului: 1. devine proprietarul creanțelor garantate de aderent și beneficiază de încasarea comisionului; 2. operațiile între părți sunt evidențiate într-un „cont curent” care permite compensarea, iar creanța apare bine conturată la lichidarea contului;